

EVROPSKÁ SMĚRNICE INSPIRE A JEJÍ DOPADY NA ČLENSKÉ ZEMĚ EVROPSKÉ UNIE

Dr. Ing. Bronislava Horáková¹

Abstrakt :

V červenci minulého roku byl Evropskou komisí předložen Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o vybudování prostorové informační infrastruktury ve Společenství (INSPIRE). Tímto krokem Evropská komise oficiálně deklaruje stanovisko, že prostorové informace mají velký význam ve vnitrostátní politice jak členských států tak v politice Společenství. Návrh směrnice představuje výchozí bod a vytváří právní rámec pro budování prostorové informační infrastruktury ve Společenství, která bude založena na prostorových informačních infrastrukturách vybudovaných a spravovaných členskými státy a bude sloužit pro účely přípravy, uplatňování, sledování a hodnocení politik Společenství na všech úrovních a pro poskytování veřejných informací.

Příspěvek si klade za cíl informovat o záměrech a cílech iniciativy INSPIRE o obsahu směrnice a upozornit na povinnosti vyplývající ze směrnice pro členské země EU.

1 INICIATIVA INSPIRE

V roce 2001 byla Evropskou Komisí iniciovaná, ve spolupráci s ESTAT (*Institute for Environment and Sustainability*) a JRC (*Joint Research Centre*), iniciativa INSPIRE (*Infrastructure for Spatial InfoRmation in Europe*). Hlavním cílem iniciativy je urychlit vytvoření harmonizované Evropské geoinformační infrastruktury (dále jen ESDI), která by měla zabezpečit dostupnost integrovaných služeb s geografickými informacemi pro široké oblasti uživatelů. Geoinformační infrastruktura Společenství bude založena na geoinformačních infrastrukturách vybudovaných a spravovaných členskými státy a bude sloužit pro účely přípravy, uplatňování, sledování a hodnocení politik Společenství na všech úrovních a pro poskytování veřejných informací.

INSPIRE je právní iniciativou EU, zahrnující jak technické aspekty problematiky (technické standardy, protokoly, implementační pravidla), tak především otázky koordinační, organizační, otázky datové politiky apod. Jeho současný záměr je orientován do oblastí životního prostředí, předpokládá se však jeho aplikace i do dalších oblastí jako zemědělství, doprava, energetika.

Donedávna byly GI dostupné především v analogové podobě. Digitální forma za pomoci ICT umožňuje zcela nové možnosti zpracování, analyzování, prezentace, které pomáhají řešit a posuzovat reálné jevy v jejich skutečné komplexnosti. Proto hlavním cílem INSPIRE je poskytovat všude tam, kde je to vhodné a možné taková data, která umožní získávat takové informace, které povedou ke správnému rozhodování a budou k dispozici pro jakékoliv vybrané území, bez ohledu na hranice států, regionů, územních celků apod.

1.1 ZÁKLADNÍ PRINCIPY INSPIRE

1. data by měla být shromažďována jednou a udržována na té úrovni, kde to je nejefektivnější,
2. mělo by být možné kombinovat bezešvým způsobem prostorová data z různých zdrojů v celé Evropě,

---

¹ VŠB-TU Ostrava, Institut geoinformatiky, CAGI, 17. listopadu 15, 70833 Ostrava-Poruba, bronislava.horakova@vsb.cz

3. informace shromažďované na jedné úrovni by mělo být možné využít na všech úrovních, detailní informace pro podrobné studie, obecné informace pro strategické účely,
4. GI, které jsou potřebné pro dobré vládnutí na všech úrovních mají být přístupné tak, aby nevznikaly překážky jejich širokého využití,
5. Mělo by být snadné zjistit, která data a informace jsou dostupné, vhodné pro využití v určité situaci a za jakých podmínek je lze získat a využívat,
6. GI by měly být snadno pochopitelné interpretovatelné s pomocí jejich vizualizace v rámci vhodného kontextu vybraného uživatelsky přátelským způsobem „user-friendly“.

Iniciativa INSPIRE ovlivňuje a je ovlivňovaná dalšími významnými evropskými aktivitami jako GMES (Global Monitoring for Environment and Security), projektem Galileo, nebo implementací Směrnice o veřejném přístupu k informacím o životním prostředí a implementací **Směrnice Evropského parlamentu a rady 2003/98/ES, o opakovaném použití informací veřejného sektoru** (*Directive of the European Parliament and of the Council on the re-use of public sector information*).

Posledně jmenovaná směrnice má podstatný dopad také v oblasti práce s geoinformací. Evropským parlamentem byla přijata 17.11.2003 a publikována v *Official Journal of the European Communities* byla 31.12.2003. Směrnice ukládá členským státům povinnost transpozice do 18 měsíců od data publikování, tedy účinnosti v členských zemích měla nabýt nejpozději 1.7.2005. V ČR byla směrnice transponována do novely zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, která však dosud nenabyla platnosti.

Požadované roční investice v rámci INSPIRE se odhadují v rozsahu 3,6 až 5,4 mil. EUR na každý členský stát, přičemž tíhu nákladů ponese veřejný sektor. Průměrný roční zisk v resortu životního prostředí (v členské zemi) se naopak odhaduje na 27 až 42 mil. EUR, tedy téměř desetinásobek nákladů.

1.2 EXPERTNÍ SKUPINY INSPIRE

Na přípravě směrnice se podílelo 5 pracovních skupin expertů za spolupráce všech členských zemí. Jejich hlavní náplní činností bylo připravit analytické podklady a východiska pro návrh směrnice.

- WG on Common Reference Data and Metadata (RDM),
- WG on Architecture and Standards (AST),
- WG on Legal Aspects and Data Policy (LDP),
- WG on Implementing Structures and Funding (ISF),
- WG on Impact Analyses (IAS).

Závěrečné zprávy jsou k dispozici na webových stránkách INSPIRE [1]. Legislativní proces lze sledovat na stránkách EP [2].

Pracovní skupina IAS analyzovala národní zprávy jednotlivých zemí a konstatovala, že na lokální a regionální úrovni existuje množství kvalitních datových zdrojů, ale jejich širšímu využití brání řada překážek. Za hlavní jsou považovány následující překážky:

- **mezery v geodatech**, prostorová data často chybí a jsou neúplná,
- **nedostatek dokumentace**, popis existujících geodat je často neúplný nebo chybí; těžko se hledají informace o tom, kde a za jakých podmínek lze data získat a využívat je, nebo jaká data jsou v daném území a pro daný účel k dispozici,
- **geodata se neshodují**, stejná geodata z odlišných zdrojů často nelze kombinovat a to ani v rámci jednoho státu, nebo regionu,

- **neslučitelný informační systém**, systémy, které vyhledávají a umožňují přístup a využití geodat, často fungují pouze izolovaně,
- **překážky ve sdílení a znovu využití dat**, bariéry na kulturní, institucionální, finanční a právní úrovni brání využít existující geodata, odrazují od toho a proces využití geodat zpomalují.

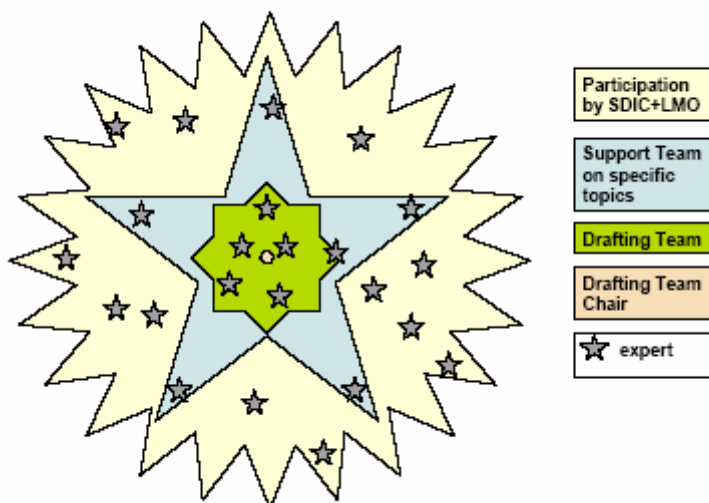
1.3 FÁZE PROJEKTU INSPIRE

Samotné práce byly naplánovány na období 2005-2013 a probíhají ve třech fázích:

- **Přípravná** (2005-2006),
- **Transpoziční** (2007-2008),
- **Implementační** (2009-2013).

Přípravná fáze (2005-2006)

INSPIRE bude požadovat, aby členské země přijaly pro implementaci různá opatření. Některá z nich bude potřebné implementovat přímo, jiná si vyžadují vypracování implementačních předpisů, které musí být vypracovány včas a jsou cílem fáze přípravy. Na jejich vypracování se budou podílet nominovaní experti z jednotlivých zemí a tzv. SDIC (*Spatial Data Interest Communities*) a LMO (*Legally Mandated Organizations*). Organizační strukturu týmů, tzv. „Drafting Teams“, dobře vysvětluje následující obrázek převzatý z dokumentace [3].

Transpoziční fáze (2007-2008)

Od okamžiku platnosti Směrnice INSPIRE (předpoklad počátek roku 2007) jsou členské státy povinné nejpozději do dvou let provést její transpozici do svých národních legislativ. V této fázi musí EK zabezpečit koordinaci a současně členské země musí vytvořit vhodné struktury a mechanismy, včetně kontaktního místa pro Komisi.

Jednou z klíčových aktivit této fáze bude přijetí implementačních předpisů, které budou definovat podrobná opatření, které musí členské země a v některých případech EK přijmout. Tyto předpisy budou přijaty komitologickou procedurou v regulačním výboru INSPIRE, složeném z reprezentantů členských států. Regulační výbor vznikne do 3 měsíců od účinnosti směrnice. Výbor má hlavní úlohu asistovat Komisi a vyjadřovat názory k návrhům implementačních předpisů.

Členské státy musí zabezpečit implementaci předpisů ve lhůtě stanovené implementačními předpisy.

Implementační fáze (2009-2013)

Po transpozici směrnice do národní legislativy, budou monitorovány dopady. O stavu implementace musí být podávány zprávy.

2 SMĚRNICE INSPIRE

Základní a nezbytnou podmínkou pro vybudování ESDI je odpovídající legislativní rámec. Jeho základní kostru bude tvořit směrnice EU, jejíž „**návrh: Směrnice Evropského parlamentu a Rady, o vybudování geoinformační infrastruktury ve Společenství (INSPIRE)**“ byl poprvé předložen Evropskou Komisí 23.7.2004. Tím byl zahájen legislativní proces, který by měl být ukončen v roce 2006 přijetím směrnice, účinnosti by měla nabýt v roce 2007.

Předložením návrhu směrnice EK oficiálně deklarovala stanovisko, že prostorové informace mají velký význam v politice jak členských států, tak v politice Společenství. Návrh směrnice představuje výchozí bod a vytváří právní rámec pro budování geoinformační infrastruktury ve Společenství.

V současné době probíhá legislativní proces na jehož konci by mělo být přijetí Směrnice INSPIRE Evropským Parlamentem a Radou. Předpokládaný termín nabytí účinnosti je rok 2007. **Od okamžiku vstupu směrnice v platnost musí členské státy do dvou let zajistit transpozici směrnice do národních legislativ.**

Veškeré dokumenty vztahující se k iniciativě INSPIRE jsou průběžně doplňovány a zveřejňovány na webových stránkách [1]. Legislativní proces lze sledovat na stránkách EP [2].

Následující část textu má za cíl podat ucelený ale stručný pohled na předmět směrnice a upozornit na závažné důsledky, které ze směrnice vyplývají. Podrobněji je zpracovaná problematika metadat, která je jednak zcela zásadní oblastí a jednak profesní oblastí autorky příspěvku.

2.1 OBSAH SMĚRNICE A Z NÍ VYPLÝVAJÍCÍ DŮSLEDKY

Za prvky SDI považuje Směrnice:

- metadata, prostorová data a služby popsané v přílohách I, II a III,
- síťové služby a technologie,
- dohody o sdílení, přístupu a využívání,
- mechanismy, postupy a způsoby koordinace a monitorování,
- procesy a procedury.

Implementace prvků SDI bude prováděna členskými státy podle směrnici stanoveného časového harmonogramu, který zahrnuje rovněž milníky zavádění „*INSPIRE Implementing Rules*“ jako základních pravidel pro tvorbu pravidel nižších úrovní. Během přípravné fáze budou zpracována „*Draft Implementing Rules*“, které poskytnou podklad pro členské země k přípravám na následnou transpoziční fázi.

Úrovně implementace INSPIRE:

- EU
- Národní
- Regionální
- Lokální

Z těchto úrovní vyplývají požadavky na standardizaci a vytváření tzv. aplikačních profilů. INSPIRE je založen na národních SDI, které jako takové budou tvořeny regionálními a lokálními SDI. Vznik ESDI je tedy podmíněna vznikem a fungováním SDI na všech uvedených úrovních. Z tohoto vyplývají požadavky také na tvorbu metadatových profilů.

Směrnice INSPIRE se vztahuje na:

- sady prostorových dat
  - týkající se oblasti spadající pod soudní jurisdikci členského státu,
  - jsou v elektronické formě,
  - vlastní je:
    - veřejný orgán,
    - fyzická nebo právnická osoba jménem veřejného orgánu,
    - třetí strana, které byla zpřístupněna služba propojení sítí.
  - týkají se témat dle příloh I, II, III.
- služby prováděné se sadami prostorových dat nebo s metadaty,

Se sadami prostorových dat, které jsou duševním vlastnictvím třetích stran může veřejný orgán zacházet podle směrnice jen se souhlasem třetí strany.

Komise může upravit přílohy I, II, III, tedy může docházet ke změnám co se týče tematických okruhů dat na které se směrnice vztahuje.

Směrnice se použije na sady prostorových dat udržované veřejným orgánem na nejnižší úrovni státní správy pouze pokud jejich sběr nebo šíření je koordinováno jiným veřejným orgánem, nebo požadováno vnitrostátním předpisem.

Závazky vyplývající ze směrnice INSPIRE:

- Členské státy vybudují a budou spravovat SDI v souladu se směrnicí;
- Přijmou právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do 2 let jejího vstupu v platnost;
- Sdělí Komisi znění vnitrostátních právních předpisů, které přijmou v oblasti působnosti této směrnice.

I. Metadata

Členské státy:

1. zajistí vytvoření metadat a jejich pravidelnou aktualizaci,
2. přijmou opatření na zajištění úplnosti a kvality metadat.

Metadata zahrnují informace o:

- souladu prostorových dat s prováděcími předpisy,
- uživatelských právech k sadám prostorových dat a službám a o případných nákladech, které k nim přísluší,
- kvalitě a platnosti prostorových dat,
- veřejných orgánech, které zodpovídají za vytvoření, správu a distribuci sad a služeb,
- sadách k nimž má veřejnost omezený přístup a o důvodech těchto omezení.

Členské státy vytvoří metadata s tímto časovým harmonogramem:

- nejpozději do 3 let od vstupu směrnice v platnost pro data dle příloh I, II (do roku 2010),
- nejpozději do 6 let od vstupu směrnice v platnost pro data dle přílohy III (do roku 2013).

Komise pro metadata má za úkol stanovit prováděcí pravidla.

Metadata by měla být využívána k:

- **vyhledávání** informačních zdrojů,
- **přístupu** k informačním zdrojům,

- **užití** informačních zdrojů.

Zásady pro metadata:

- Metadata by měla informovat uživatele o existenci dat. Uživatelé by měli být schopni rozumět obsahu dat. Ten zahrnuje informaci o prostorovém referenčním systému a prostorovém vyjádření dat. Uživatelé by měli být schopni zhodnotit tzv. „*fitness-for-use*“ dat pro své vlastní cíle a záměry. Metadata by měla obsahovat informace o distribuci dat, o právních nebo bezpečnostních omezeních, která ovlivňují užití dat. Metadata by měla obsahovat informace o plánovaných aktualizacích nebo jejich frekvenci;
- Aby se zajistilo, že data nebudou použita nesprávně, musí být zcela zdokumentovány předpoklady a omezení, které ovlivnili vytvoření dat. Metadata tak umožní producentovi popsat data v úplnosti a uživatelé pak mohou posoudit a vyhodnotit použitelnost dat k jimi zamýšlené aplikaci;
- Metadata by měla být vytvářena pro všechna data, která budou zpřístupněna budoucí legislativou;
- Obsah metadat by měl být takový, aby dostačoval k uspokojení výše uvedených potřeb;
- Elektronické vyhledávání a řízení metadat nutně vyžaduje standardizaci. Metadata by měla být především v souladu se standardem ISO 19115 pro metadata.

Jaké informační zdroje mají být opatřeny metadaty:

Prostorová data (ve smyslu ISO19115):

- Metadata kolekcí datových sad (KDS)
- Metadata datových sad (DS)
- Metadata tříd geoprvků DS
- Metadata geoprvků DS
- Metadata tříd atributů
- Metadata atributů

Síťové služby:

- Pevně spřažené – služba, která je asociována s KDS nebo DS (ISO19119/ISO19115),
- Volné – služba, která není asociována s KDS nebo DS (ISO19119)
- Smíšené (ISO19119/ISO19115),

Aplikace – informační zdroj, který je dostupný prostřednictvím sítě (ISO19115).

Tyto informační zdroje jsou zpřístupňovány, zpřehledňovány, řízeny katalogovými službami, které by měly být především ve shodě s ISO19115 a ISO19119 případně s aplikačními profily či specifikacemi, které jsou s těmito normami ve shodě (např. ISO19115/ISO19119 Application Profile for CSW 2.0, OGC).

Metadatové profily

Členské státy a EU by měly vytvářet obecné metadatové profily, které zajistí potřeby požadované legislativou. Metadatové profily by měly být ve shodě s pravidly ISO 19115 a ISO 19106 pro tvorbu metadatových profilů. Metadatové profily by měly obsahovat model metadat s jejich strukturou a definovat obecné metody a formáty pro výměnu metadat. Metadatový profil by měl být aplikovatelný na datové sady a kromě toho také na další požadované úrovně hierarchie dat. Profil by měl obsahovat tzv. *Core Metadata* – jádro metadat a tzv. *Extended metadata* - rozšiřující metapoložky (metadatové položky nad rámec položek přímo definovaných ISO 19115), které jsou definovány jako nezbytné. Profil by měl být závazný pro všechny účastníky podílející se na infrastruktuře.

Implementace metadat

- Členské státy by měli identifikovat kompetentní autority pro koordinaci národních producentů dat, pro sběr a správu metadat;
- Metadatový profil by měl splňovat požadavky na vícejazyčnost. Seznamy, slovníky by měly být definovány ve všech oficiálních jazycích EU. Thesaury by měly mít definované vazby mezi odpovídajícími položkami v různých jazycích;
- Metadatový profil by měl být vyvíjen společně s kompetentními autoritami;
- Odsouhlasený metadatový profil by měl být implementován s datovou službou (tzv. clearinghouse). Členské státy by měly dovolit přístup k metadatům prostřednictvím katalogů. Ty by měly přímo propojovat metadata s popisovanými daty, tedy upřednostňují se pevně spřažené služby;
- Metadata by měla být aktuální po celou dobu existence popisovaného zdroje. Vždy když nastanou změny v datech, která by mohla ovlivnit metadatový obsah, měla by být metadata rovněž aktualizována.

II. Interoperabilita sad prostorových dat a jejich služeb

Komise přijme prováděcí pravidla, kterými se stanoví:

- podmínky pro harmonizaci prostorových dat,
- předpisy pro výměnu prostorových dat.

Všem zainteresovaným stranám musí být umožněno, aby se podílely na přípravných diskusích o obsahu prováděcích pravidel (forma spolupráce prostřednictvím SDIC a LMO viz předcházející text).

Prováděcí pravidla:

- musí umožnit vzájemné slučování souborů prostorových dat nebo interakci služeb prostorových dat tak, aby výsledkem bylo soudržné spojení sad prostorových dat nebo jejich služeb představující přidanou hodnotu, aniž by bylo nutné vyžadovat zvláštní úsilí ze strany obsluhy nebo přístroje,
- budou zahrnovat definici a třídy prostorových objektů vztahujících se k prostorovým datům a způsob, jakým tato prostorová data odkazují na místa na zemském povrchu.

Směrnice stanovuje základní rámec pro prováděcí pravidla a časový harmonogram jejich přípravy:

- nejpozději do 2 let od vstupu směrnice v platnost v případě sad prostorových dat podle přílohy I (2009);
- nejpozději do 5 let od vstupu směrnice v platnost v případě sad prostorových dat podle příloh II nebo III (2012).

Členské státy zajistí:

1. přijetí prováděcích pravidel do 2 let pro přílohy I, II a III,
2. aby sady shromážděné a aktualizované před více jak 2 roky po přijetí prováděcích pravidel byly s nimi uvedeny v soulad.

III. Síťové služby

- Členské státy zřídí a budou provozovat služby propojení sítí, aby zpřístupnily metadata, data a služby;
- Služby propojení sítí budou zpřístupněny veřejným orgánům;
- Služby propojení sítí budou zpřístupněny třetím stranám na základě jejich žádosti, pokud budou jejich sady a služby v souladu s prováděcími pravidly, zejména pokud jde o povinnosti související s metadaty, síťovými službami a vzájemnou součinností.

Členské státy zřídí a budou provozovat síť služeb určených pro soubory prostorových dat a jejich služby, pro které byla v souladu se směrnicí vytvořena metadata.

Typy služeb:

- Vyhledávací služby (vyhledání dat a služeb, zobrazení metadat),
- Prohlížecké služby (zobrazit, procházet, zoomovat, překrýt sady; zobrazit vysvětlivky a obsah metadat),
- Služby stahování (stažení kopií sad nebo částí),
- Transformační služby,
- Služby „vyvolání služeb prostorových dat“.

Služby musí být snadno použitelné a přístupné přes internet nebo prostřednictvím jiného komunikačního prostředku dostupného veřejnosti.

Pro účely vyhledávacích služeb se požaduje zavedení alespoň tohoto spojení vyhledávacích kritérií:

- klíčová slova,
- třídění prostorových dat a služeb,
- kvalita a přesnost prostorových dat,
- úroveň souladu s harmonizovanými podmínkami,
- zeměpisná poloha,
- podmínky přístupu k sadám prostorových dat a jejich službám a podmínky jejich použití,
- veřejné orgány, které jsou pověřeny vypracováním, řízením, údržbou a šířením souborů prostorových dat a služeb.

Další povinnosti EU a členských zemí:

- Členské státy zajistí aby služby vyhledávací a prohlížecké byly veřejnosti přístupné zdarma;
- Pokud jsou služby stahování a vyvolání služeb zpoplatněny, musí členské státy zajistit, aby bylo možné použít služeb elektronického obchodu;
- Komise zřídí a bude provozovat Geo-Portál ES (jeho plné nasazení se předpokládá v roce 2009);
- Členské státy zajistí přístup ke službám prostřednictvím Geo-Portálu ES;
- Členské státy mohou zajistit přístup k službám přes vlastní přístupová místa (portály);
- Komise stanoví prováděcí pravidla a zejména určí:
  - Technické podmínky služeb dálkového přenosu dat a služeb elektronického obchodu s ohledem na technol. pokrok, minimální výkonnostní kritéria těchto služeb (2007);
  - Povinnosti třetích stran při žádání zpřístupnění služeb dálkového přenosu dat (2007) (implementace členskými zeměmi 2009).

IV. Sdílení dat a opakované využití dat

Členské státy přijmou opatření ke sdílení sad prostorových dat a jejich služeb veřejnými orgány. Tato opatření umožní veřejným orgánům členských států a orgánům a institucím Společenství, aby měly přístup k sadám prostorových dat a jejich službám a aby mohly vyměňovat a používat tyto sady a služby pro účely veřejných úkolů.

- Komise stanoví prováděcí pravidla, kterými se bude řídit přístup a s tím související uživatelská práva k užití prostorových dat a služeb (2009);

- Komise stanoví prováděcí pravidla, aby zvýšila možnost opakovaného využití souborů prostorových dat a jejich služeb třetími stranami. Tato prováděcí pravidla mohou obsahovat zavedení společných podmínek pro udělování licencí (2007).

V. Koordinace a doplňující opatření

- Členské státy určí příslušný aparát a mechanismy, které budou koordinovat přispívání všech zúčastněných subjektů do prostorových informačních infrastruktur, jsou to uživatelé, výrobci, poskytovatelé služeb s přidanou hodnotou a koordinační orgány apod. (2009);
- Každý členský stát určí veřejný orgán, který bude pověřen stykem s Komisí v záležitostech vztahujících se k směrnici (2007);
- Členské státy budou sledovat zavádění a použití svých geoinformačních infrastruktur. Sledování bude zajištěno v souladu s pravidly stanovenými Komisí (2007);
- Informace zjištěné při sledování budou poskytovány Komisi (pravidla pro podávání zpráv budou přijata v roce 2008):
  - První zpráva 3 roky po přijetí směrnice (2010),
  - Druhá zpráva 6 let po přijetí směrnice (2013).

POUŽITÁ LITERATURA :

- [1] INSPIRE. INFRASTRUCTURE FOR SPATIAL INFORMATION IN EUROPE. DOSTUPNÉ NA [HTTP://WWW.EC-GIS.ORG/INSPIRE/](http://www.ec-gis.org/inspire/), 2005.
- [2] EUROPEAN PARLIAMENT. DOSTUPNÉ NA [HTTP://WWW.EUROPARL.EU.INT/](http://www.europarl.eu.int/), 2005.
- [3] INSPIRE. SELECTION OF EXPERTS FOR IMPLEMENTING RULES DRAFTING TEAMS. JRC-INSTITUTE FOR ENVIRONMENT AND SUSTAINABILITY, ISPRA. 2005-07-29. DOSTUPNÉ NA [HTTP://WWW.EC-GIS.ORG/INSPIRE/REPORTS/IR_DT_SELECTION_EXPERTS_FINAL_V5.PDF](http://www.ec-gis.org/inspire/reports/ir_dt_selection_experts_final_v5.pdf).